DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI CEVAPLI

11. Sınıf · Felsefe · 7. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Teknoloji ve İnsan Hayatı: Teknolojinin Doğası ve Teknoloji Bağlamında Ontolojik Problemler (Ontolojik Anlam Kaybı ve Yabancılaşma)

Teknolojinin doğasını ve insan hayatıyla ilişkisini araçsalcı ve özcü/otonom yaklaşımlar çerçevesinde sorgular. · Modern teknolojinin varlık anlayışında yol açtığı 'ontolojik anlam kaybı' ve 'simülasyon/hipergerçeklik' problemlerini analiz eder. · Teknolojik kuşatma karşısında insanın kendine, emeğine, doğaya ve topluma 'yabancılaşması' sorununu felsefi açıdan değerlendirir.

HATIRLAYALIM

- Araçsalcı yaklaşım teknolojiyi tarafsız bir araç sayarken; Heidegger ve Ellul'ün eleştirel/özcü yaklaşımı teknolojinin varlık algımızı dönüştürdüğünü savunur.
- Heidegger'in 'Çerçeveleme (Gestell)' kavramı doğanın ve insanın içsel değerini yitirip kullanıma hazır bir stoka indirgenmesini (ontolojik anlam kaybını) açıklar.

1 EŞLEŞTİRME

Teknoloji felsefesi kavramlarını ve yaklaşımlarını açıklamalarıyla eşleştiriniz.

Araçsalcı Görüş	Gestell (Heidegger)	Simülakr	Yabancılaşma
Teknoloji nötr araçtır	Doğayı stoka çevirmek	Kopyanın gerçeği aşması	Öznenin nesneleşmesi

c 1. Araçsalcı Yaklaşım

a 2. Çerçeveleme (Gestell)

b 3. Simülakr ve Hipergerçeklik

a) Heidegger'e göre modern tekniğin doğayı kullanıma hazır bir rezerv/stok hâline getirmesi

b) Baudrillard'a göre dijital kopyaların asıl gerçekliğin yerini alması durumu

c) Teknolojinin kendi başına iyi veya kötü olmadığını, kullanıma bağlı olduğunu savunan görüş

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Teknoloji ve varlık felsefesiyle ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

Heidegger	Baudrillard	Yalnızlaşma	Öze Yabancılaşma
Teknik varlığı dönüştürü	Hipergerçeklik eleştirisi	Sanal kalabalıkta kopuş	Filtreli sahte kimlikler

	D	Y
Martin Heidegger'e göre modern teknoloji masum ve tarafsız bir araç değil, varlığı açığa çıkarma biçimidir.	☑	☐
Jean Baudrillard dijital çağda sanal göstergelerin gerçekliğin yerini almasına hipergerçeklik adını vermiştir.	☑	☐
Sosyal medyada binlerce takipçisi olan bir insanın topluma ve diğer insanlara yabancılaşması imkânsızdır.	☐	☑
İnsanın algoritmaların dayattığı filtreli kimlikleri benimseyerek kendisi olmaktan uzaklaşması özüne yabancılaşmadır.	☑	☐

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki 'Ontolojik Anlam Kaybı' şemasına göre aşağıdakilerden hangisi bu sorunun günlük hayattaki bir örneğidir?

ONTOLOJİK ANLAM KAYBI VE ÇERÇEVELEME (GESTELL)

Geleneksel Varlık Bakışı	İndirgemeci Teknik Bakış
Orman: Canlı ekosistem ve öz değer	Orman: Yalnız kereste ve kâr stoğu

(A) Bir ormanın ekosistem değeri yerine kereste ve kârla ölçülmesi

(B) Hastanelerde tanı sürecini hızlandırmak için MR cihazı kullanılması

(C) Depreme dayanıklı konutlar için mühendislik yazılımı kullanılması

(D) Engelli bireylerin yaşamını kolaylaştıran biyonik protez üretimi

4 KISA CEVAP

Felsefenin modern teknolojiye yönelttiği eleştirilerin amacı 'teknoloji düşmanlığı (Luddizm)' değilse nedir? Kısaca açıklayınız.

ÇÖZÜM: TEKNOLOJİ DÜŞMANLIĞI DEĞİL, ÖZNE KALABİLME BİLİNCİ

Felsefe teknolojiyi kırmayı (Luddizm / teknofobi) savunmaz.

Amaç; algoritmalar karşısında nesneleşmeyip ahlaki özne kalabilmektir.

Amaç teknolojiyi reddetmek değil; insanın algoritmalar karşısında.

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Teknolojinin doğası ve ontolojik problemlerle ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y yazınız.

	D	Y
Ontoloji varlık felsefesi demektir; ontolojik anlam kaybı varlığın öz değerinin unutulmasıdır.	☑	☐
Klasik yel değirmeni doğayla uyum içinde çalışırken modern baraj doğayı enerji stoğuna dönüştürür.	☑	☐
Teknoloji felsefesine göre yapay zekâ ve algoritmalar insanın zaman ve dikkat algısını hiç etkilemez.	☐	☑
Luddizm, Sanayi Devrimi'nde işçilerin makineleri kırarak gösterdiği tepkisel teknoloji karşıtlığıdır.	☑	☐

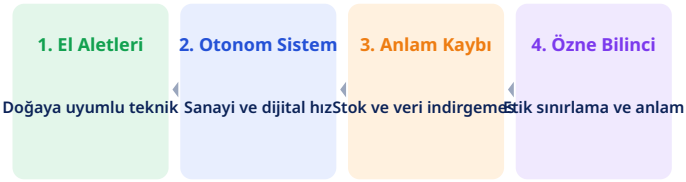
6 TABLOYU TAMAMLA

Teknolojik yabancılaşmanın dört temel boyutunu yaşanan felsefi/toplumsal sorunlarla tamamlayınız.

Yabancılaşma Boyutu	Gözlenen Durum	Ortaya Çıkan Felsefi Sorun
Doğaya Yabancılaşma	Ekran ve beton arasına sıkışma	Mevsimlerden, topraktan ve doğal yaşam ritminden kopuş
Emeğe Yabancılaşma	Tam otomasyon ve algoritmik denetim	Üretim sevincini yitirip sistemin dişlisi hâline gelme
Topluma Yabancılaşma	Sanal etkileşimlerin yüz yüze iletişimi azaltması	Empati kaybı ve kalabalıklar içinde yalnızlaşma
Kendi Özüne Yabancılaşma	Sosyal medya beğeni ve tüketim kalıpları	Otantik benliği kaybedip sahte kimliklere bürünme

7 SIRALAMA

Görseldeki insan-teknoloji ilişkisinin tarihsel dönüşüm ve yabancılaşma aşamalarını mantıksal sırasına diziniz.

3 Doğanın ve insanın nicel veri ile kâr/stok nesnesine indirgenerek ontolojik anlam kaybının başlaması

4 Felsefi farkındalıkla insanın teknolojiyi insan onuru doğrultusunda sınırlayan özne bilincini kazanması

1 İnsanın doğaya uyum sağlamak ve yaşamını kolaylaştırmak için ilk el aletlerini üretmesi

2 Sanayi ve Dijital Devrim ile teknolojinin otonom bir hız ve hesaplama sistemine dönüşmesi

8 EŞLEŞTİRME

Düşünürleri ve kavramları teknoloji felsefesindeki temel vurgularıyla eşleştiriniz.

c 1. Martin Heidegger

a 2. Jean Baudrillard

b 3. Frankfurt Okulu ve Marx

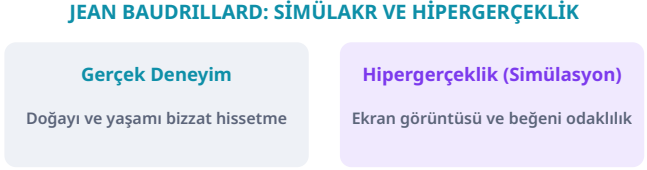
a) Simülakrlar ve Simülasyon eseriyle sanal hipergerçekliği eleştiren düşünür

b) Modern üretim ve kitle kültüründe insanın yabancılaşmasını analiz eden gelenek

c) Tekniğe İlişkin Soruşturma eserinde Gestell (Çerçeveleme) kavramını geliştiren filozof

9 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Jean Baudrillard'ın simülasyon kuramına göre insanların bir manzarayı bizzat deneyimlemek yerine yalnız ekranda paylaşmak

A Simülakrın (görüntünün) gerçeğin önüne geçip hipergerçeklik kurduğunu

B Teknolojinin insanın doğayla olan bağını her zaman güçlendirdiğini

C Sanal medyanın ontolojik anlam kaybını tamamen ortadan kaldırdığını

D Araçsalcı yaklaşımın tüm toplumsal sorunları çözdüğünü

10 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki kavramlarla tamamlayınız.

yabancılaşma | araçsalcı | dogmatizm | rezerv

1. 'Bıçakla ekmek de kesilir cinayet de işlenir; teknoloji nötrdür' diyen görüşe ___araçsalcı___ yaklaşım denir.
2. Heidegger'e göre modern teknoloji doğayı kullanıma hazır bir ___rezerv___ (Bestand) olarak çerçeveler.
3. Öznenin kendi ürettiği nesnenin kontrolüne girerek güçsüzleşmesi durumuna ___yabancılaşma___ adı verilir.

11 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına karşılık gelen kavramları yazarak anahtar kelimeyi bulunuz.

Teknolojiyi tarafsız bir araç sayan enstrümantalist yaklaşım (9 harf): A R A Ç S A L C I

Varlığı ve varlığın özünü bütüncül olarak inceleyen felsefe dalı (8 harf): O N T O L O J İ

Sanayi Devrimi'nde makineleri kıran teknoloji düşmanı hareket (7 harf): L U D D İ Z M

İnsanın kendi ürettiği teknik sistemin nesnesi hâline gelmesi (12 harf): Y A B A N C I L A Ş M A

Baudrillard'a göre gerçekliğin yerini alan sanal kopya görüntü (8 harf): S İ M Ü L A K R

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

___ANLAM___

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Günümüz dijital dünyasında bir gencin sosyal medya ve yapay zekâ kullanırken 'nesneleşmemek ve özne kalabilmek' için dikkat

Algoritmaların dikkatini yönetmesine izin vermemeli; teknolojiyi.